

**P a n o r a m a
de mort i desolació**

RASHA OMRAN

**P a n o r a m a
de mort i desolació**

Traducció de l'àrab de Margarida Castells Criballés

بانوراما

الموت والوحشة

رشا عمران

Col·lecció de Poesia

© 1a edició: abril de 2023, 1000 exemplars

© Edició original: Rasha Omran (2014). *Banorama Al-Maut Wal-wihsha*.

Dar Non: Ras Al-Khaimah

© Traducció de l'àrab: Margarida Castells Criballés

Pròleg: Àngels Gregori

Disseny, maquetació i il·lustració: Rami Abbas

Correcció ortotipogràfica: Encarna Sant-Celoni i Verger

Impressió: Impremta Descontrol.

© 2023, Èter Edicions

ISBN: 978-84-127037-0-2

Dipòsit legal: B 8647-2023

Serveis Editorials Eter S.L

Sant Gil, 16, 3-1

08001 Barcelona (Espanya)

info@eteredicions.com

www.eteredicions.com

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra traduïda només potser amb l'autorització d'Èter Edicions.

El paisatge de Rasha Omran; una bellíssima forma de desolació

Estem de celebració per partida doble. D'una banda la literatura catalana ha de felicitar-se (i alhora enorgullir-se) per l'entrada, al mercat editorial, d'Èter edicions, especialitzada en traduccions a l'àrab i al català en dues direccions, d'anada i tornada. Gràcies a l'entusiasme i a la bona feina del poeta, traductor i dramaturg Mohamad Bitari i els seus col·legues que emprenen aquest projecte, avui som una mica més rics i forts.

Rics en la presència de la literatura catalana al món àrab i, entre els lectors catalans, de les lletres àrabs. I forts perquè en un món cada vegada més dividit per fronteres i conflictes bèl·lics, aquesta és una aposta de convivència, la construcció d'un pont de diàleg entre dues cultures; la traducció com a eina per aspirar a ser universals.

I és aquesta una celebració per partida doble perquè aquesta proposta ens arriba amb una novetat important: la traducció d'una obra de Rasha Omran, una de les grans veus de la poesia àrab. I dona.

Un bon lector sap que a la gran literatura sempre s'entra amb dolor. Més encara si, a l'altra banda, les circumstàncies vitals i geogràfiques del que escriu pertanyen no només a una realitat desoladora, en constant conflicte bèl·lic, sinó també a una tradició literària on la mort rendeix culte al costat de la vida.

L'obra de la poeta síria Rasha Omran m'ha il·luminat. D'immensitat. M'ha donat claredat enmig de la foscor d'un permanent paisatge en runes, buit, desfet i ple d'esqueles que no tenen més transcendència que esdevenir un número més a les notícies. Un paisatge, com una actitud, permanentment refent-se de la desfeta i que, malgrat tot, no només no perd mai l'esperança, sinó que pren, al llarg de tot aquest recull, una bellíssima forma de desolació.

"Intento adormir-me/ com una nena./ Intento despertar-me/ com una vella/ prenyada/ amb una bomba." Vida i mort s'uneixen en una obra en la que, per damunt de tot, hi ha el compromís amb la paraula i amb el temps present. Des d'una ràbia continguda; fins i tot, si és possible, des d'una bonica forma de ràbia. Reflexiona, la poeta, quin sentit té per ella la poesia. Una pregunta que ens portaria a dialogar llargament sobre la utilitat de la paraula poètica enmig de la barbàrie.

Escrivia Ahmet Rasim que la bellesa del paisatge radica en la seva malencolia. I aquí, el que importa, és la mirada. En el moment en que els nostres ulls dipositen emoció en un territori, aquest espai esdevé paisatge. I Omran és una constructora de paisatges, en els que entra amb força i allunyada de l'hostilitat, perquè sap que, enmig de la devastació i la injustícia, la poesia és l'únic refugi possible.

Àngels Gregori

-1-

No hi havia res a refer tret de la meva pròpia desfeta.

Veia els meus membres escampats pel terra:

la mà, aquella mà, la coneixia prou bé; tant bé com els dits dispersos
del peu esquerre i la piga negra del dalt de l'espatlla,
la piga que ensenyava quan no recordava com em deia.

Veia aquella taca de sang als baixos de la paret
i el melic, sota el llit, reballat com un parrac vell...

Només el cap, tot sencer,
aquell cap penjat davant la pantalla negra
com un clau en la buidor de la paret,
m'era aliè.

-۱-

وما كان لشيء أن يحول دون تفتتي
كنت أراقب أعضائي موزعة على البلاط
تلك اليد أعرفها جيداً وأعرف أصابع القدم اليسرى المبعثرة وأعرف الشامة
السوداء في أعلى الظهر، الشامة التي كنت أبرزها دائماً كلما نسيت اسمي
أعرف بقعة الدم أسفل الجدار، وأعرف السرة الملقاة تحت السرير كمنديل عتيق
وحده الرأس بكل تفاصيله، الرأس المعلق أمام الشاشة السوداء كمسمار في
فراغ الحائط
كان غريباً عني

-2-

Intentava replantar-hi vida, sembrar-hi vida...
Vaig fangar un terròs i vaig espargir-hi aquells trossos com a llavors.
Cada matí m'escorria la humitat sobre el rodal
i posava noms a les parts, per si de cas
els noms les revifaven com em revifava jo.
Avui, tot just avui, m'he adonat que els meus rebrots
s'inclinen vers una sola direcció:
cap al fossar.

-٢-

ثم كنت أحاول أن أستنبت حياة هنا
عزّقت أرضاً ورششت بها التفاصيل كما البذار
وكل صباح أفرد ما بي من الرطوبة على مساحة المكان وأطلق الأسماء على
أجزائها لعلها تصدّق أسماءها مثلي
اليوم، اليوم تماماً انتهت كيف تميل شتلاتي القزمية باتجاه واحد فقط؛
المقبرة

-3-

Al terra,

al coixí,

al llit,

al sofà,

al teclat,

a la tassa de cafè...

Onsevulla que miro veig pèls

caiguts dels meus cabells.

Però, quan miro el mirall,

hi veig un eriçó que amaga el cap

i, al darrere, ruïnes que se'l miren

amb maliciosa satisfacció.

-٣-

على البلاط

على الوسادة

على السرير

على الكنبه

على لوحة الكيبورد

في فنجان القهوة

كيفما التفتُّ أعر على شَعري المتساقط

لكنني حين أنظر في المرآة أرى فنفة تخفي رأسها

وخلفها تماماً ثمة خرائب تراقبها بشماتة واضحة

-4-

Els veia...

Veia com se m'acostaven a entrada de nit.
Irrrompien en el meu silenci com pelegrins.

Els reconeixia per les faixes blanques,
per l'alquena fosca encastada als cossos.

Als ulls, hi percebia l'ombra de la por
i, a les boques badades, l'estupor.

Se m'acostaven a entrada de nit.

No duien res, només cruixit d'ossos
que gemegaven sota les runes
i claus de cofurnes on amagaven estocs
de mort.

-ع-

وكنت أراقبهم
يأتون إليّ من أول الليل
يقتحمون صمتي كما الحجيج
أعرفهم من أحزمتهم البيضاء
من الحنّاء الكالح على أجسادهم
أميّز ظلّ الخوف في عيونهم والذهول على أفواههم الفاغرة
يأتون إليّ من أول الليل
لا شيء معهم غير ترجيع طقطقة عظامهم وهي تنن تحت الركام
وغير مفاتيح لغرف يخبئون فيها مؤونتهم
من الموت

-5-

Obriré de bat a bat les finestres,
encendré totes les espelmes que tinc,
posaré la música que m'agrada a tot volum,
cremaré als encensers tots els perfums...

-vaig dir-me.

I quan m'hi vaig decidir...

Plaf! Em vaig esclafar
com una nina de plàstic
abandonada vora un mur que s'afona
de cop.

-0-

قلت:

سأفتح النوافذ

سأشعل كل ما لدي من الشموع

سأرفع صوت الموسيقى التي أحب، سأوقد العطور في المباخر

لكنني،

ما إن هممت بالوقوف حتى تفككتُ

كدمية بلاستيكة

متروكة قرب جدار تهدم

للتو

-6-

No, no s'aturen.

Els crido tan fort com puc.

Els llegeixo el conte de La bella i la bèstia,

els ensenyo la saviesa de l'hindú antic,

els desencripto els meus signes ocults...;

però no: com les formigues fent via recta,

em passen pel davant

i em deixen una fila de murmuris

que persegueixo per no caure

en el clot

de la meva única

mort.

-٦-

لا يقفون!
ناديتهم بأعلى صوتي
قرأت لهم قصة الجميلة والوحش
أخبرتهم حكمة الهندي العتيق
فردت لهم ما خبأته من الدلائل والإشارات
لكنهم كمثل نمل يسير في طريق مستقيم
مروا أمامي
تاركين لي خطأً طويلاً من التتمات ألاحقها
كي لا أسقط في موتي
الوحيد

-7-

Camino per carrers.
Travesso ciutats trinxades.
Llegeixo noms de pobles que conec.
M'assec sobre voreres enrunades.
M'endinso fàcilment pels racons de viles assolades.
Aquí la mar, neutra;
més enllà, l'estepa.
M'enfilo pels turons, esquerps;
baixo a la plana, que s'estén fins a tocar el cel.
En un tancar i obrir d'ulls, veig una ombra
que s'allargassa a la paret
de la meva habitació
gairebé a les fosques.

-٧-

أمشي في الشوارع
أعبر المدن المقطعة
أقرأ أسماء القرى التي أعرفها
أجلس على الأرصفة المخربة
أدخل بسهولة في زوايب البلدات الموحشة
هنا البحر المحايد
وتلك هي البادية
أصعد في جبل متوسط الارتفاع
ثم أهبط سهلاً يمتد نحو السماء
لكنني ما إن أرمش بعيني لا أجد غير ظل يتمايل على الجدار
في غرفتي شبه المعتمة

-8-

No paren esment en les formigues que, astorades, contemplen els trossos.

Fan recompte dels trossos, de braços i de cames; els arrepleguen,
com les formigues arrepleguen els grans de civada escampats pel terra.

-٨-

لم يتبها للنمل وهو يتأمل تفاصيلهم بدهشة واضحة
كانوا يحصون أطرافهم ويللمونها
كما يلر النمل بقايا الشعير المبعثرة

-9-

Compro una planta,
la poso en un racó de l'habitació;
cada dos dies li canvio la terra
i cada dia m'assec a contemplar com creix
en direcció al sostre, lentament.
Compto les fulles noves, escasses,
la canvio de racó,
encenc el llum perquè respiri
i l'apago tot seguit per comprovar fins on pot resistir;
li poso nom per recordar noms perduts,
i per no oblidar el seu.
L'amanyago abans d'agafar el son
i després dels malsons de matinada...
No, no conreo
l'esperança:
conreo
la desolació...!

-٩-

أن أشتري نبتة خضراء
أن أرتب مكاناً لها في زاوية الغرفة
ثم كل يومين أبدل لها التراب
أن
أجلس أياماً وأنا أراقب صعودها البطيء باتجاه السقف
أن أحصي أوراقها الجديدة القليلة
أن أغير لها الزاوية
أن أشعل الضوء لها كي تتنفس، ثم أطفئه كي أختبر احتمالاتها
أن أطلق عليها أسماء من فقدتهم كي أتذكر اسمها
أن أداعبها قبل قلب الأرق وأداعبها بعد كوايس الصباح..
ليس أنني (أربي الأمل)...
أنا
أربي
وحشتي...!

-10-

Un cap, al primer calaix.
Un tronc, al segon.
Unes cames, al tercer.
Sota el llit, dues mans,
i un deversall de sang a la paret.
Tot sol, aquest cor calent
s'esquitlla
per la finestra mig oberta
de l'habitació.

-١٠-

ثمة رأس في الدّرج الأول
وجذع في الدّرج الثاني
وساقان في الثالث
وتحت السرير ثمة يدان كاملتان
وثمة فائض من الدم على جدران الغرفة...
وحده ذلك القلب الحارّ تسرّب من النافذة شبه المفتوحة